

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

УСТАВНИ СУД

CONSTITUTIONAL COURT

Prištine, 8 Ağustos 2016
Nr. Ref.: 971/16

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI46/16

Başvurucular

Gradimir Jovanović ve diğerleri

**Kosova Yüksek Mahkemesi Özel Dairesinin AC-I-14-0318 - A0001 sayı ve
15 Ekim 2015 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu**

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Arta Rama-Hajrizi, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Bekim Sejdiu, Üye
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, Üye
Gresa Caka-Nimani, Üye

Başvurucular:

1. Başvuru Prištine mukimi olan Gradimir Jovanović, Trajan Jovanović, Slobodanka Jovanović, Gojko Jovanović, Dragan Jovanović, Ljubiša Jovanović, Olivera Jovanović, Gordana Jovanović, Ljiljana Jovanović, Dejan Jovanović ve Miloš Jovanović (bundan böyle: başvurucular) tarafından yapılmıştır. Başvurucular Živojin G. Jovanović tarafından teşmil edilmiştir.

İtiraz Edilen Karar

2. Başvurucular, Yüksek Mahkeme Uzmanlaşmış Heyetinin (bundan böyle: Uzmanlaşmış Heyet) SCC-08-0151 sayı ve 16 Eylül 2014 tarihli kararı ile Uzmanlaşmış heyetin AC-10-0063 sayı ve 29 Kasım 2011 tarihli kararıyla ilgili olarak Yüksek Mahkeme Özel Dairesi Temyiz Heyetinin (bundan böyle: Temyiz Heyeti) AC-I-14-0318-A0001 sayı ve 15 Ekim 2015 tarihli kararına itiraz etmişlerdir.
3. Temyiz Heyetini AC-I-14-0318-A0001 sayı ve 15 Ekim 2015 tarihli kararı 31 Ekim 2015 tarihinde başvurucuya teslim edilmiştir.

Başvurunun Konusu

4. Başvurunun konusu, Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 102. madde [Yargı Sistemi genel Esasları] 3. fıkrasının ihlal edildiği iddia edilen itiraz konusu karar hakkında anayasal denetim yapılması talebidir.
5. Mahkeme başvurunun özünün adil ve tarafsız yargılanma hakkı ile mülkiyet hakkı ihlali iddiaları içerdiğini tespit etmiştir.

İlgili Hukuk

6. Başvuru Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan böyle: Anayasa) 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanun (bundan böyle: Kanun) 47. maddesi ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan böyle: İçtüzük) 56. kuralına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

7. Başvurucular posta yoluyla 3 Mart 2016 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesine (bundan böyle: Mahkeme) başvurusunu ulaştırmışlardır.
8. Mahkeme Başkanı 13 Nisan 2016 tarihinde Üye Bekim Sejdiu'yu raportör yargıç olarak görevlendirmiş, üyeler Robert Carolan (başkan), Almiro Rodrigues ve Selvete Gërzhaliu-Krasniqi'dan oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni tayin etmiştir.
9. Mahkeme başvurusunu kaydedildiğini 28 Nisan 2016 tarihinde başvurucuya bildirmiş ve başvurunun bir nüshasını Kosova Yüksek Mahkemesi Özel Dairesin (bundan böyle: Özel Daire) göndermiştir.
10. Özel Daire itiraz konusu kararın teslim tarihi konusunda delilleri 17 Mayıs 2016 tarihinde sunmuştur.
11. Ön İnceleme Heyeti 14 Haziran 2016 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra başvurunun kabul edilmezliği yönünde teklif sunmuştur.

Olguların Özeti

12. Başvurucular atası olan C. J. tarafından miras kalan mülk olduğunu iddia ettikleri arazinin geri iadesi için 16 Mayıs 20008 tarihinde Özel Daireye dilekçe sunmuşlardır. Başvurucular topraklarının KBI Kosova – Export, Lavertaria dhe Blegtoria ve Victoria Invest International LLC kamu şirketleri (bundan böyle: KŞ) tarafından rızaları olmaksızın alındığını ileri sürmüşlerdir.
13. Başvurucular, ihtilaflı arazinin Kosova Özelleştirme Ajansı (bundan böyle: KÖA) tarafından özelleştirildiği ve ihtiyati tedbir konmaması durumunda telafisi mümkün olmayan zarar göreceğini iddia ederek 27 Ocak 2010 tarihinde Özel Daireden ihtiyati tedbir koymasını talep etmişlerdir.
14. Uzmanlaşmış Heyet 9 Mart 2010 tarihinde başvuruculardan dava dilekçesine açıklama ve ilaveler yapmalarını emretmiştir.
15. Başvurucular emre cevaben 2 Nisan 2010 tarihinde dava dilekçesine açıklık getirme ve ilaveler yapmanın arazinin iadesi ve KÖA tarafından yürütülen özelleştirme sürecine itiraz konusuyla ilgili olduğunu belirtmişlerdir.
16. Bu süreçte davada müdahil karşı taraf olan kamu şirketleri başvurucuların davalarıyla ilgili delillerini Özel Daireye sunmuşlardır.
17. Uzmanlaşmış Heyet 27 Ağustos 2010 tarihinde çıkardığı SCC-08-0151 sayılı kararla başvurucuların ihtiyati tedbir talebini temelden yoksun bularak reddetmiştir.
18. Başvurucular Temyiz Heyetinden Uzmanlaşmış Heyetin itiraz konusu kararının bozulmasını ve kendilerinin ihtiyati tedbir teklifini onanmasını talep etmişlerdir.
19. Temyiz Heyeti 29 Kasım 2011 tarihinde çıkardığı ASC-10-0063 sayılı kararla usul bakımından itiraz dilekçesinin mezun, ancak esas bakımından temelden yoksun olduğunu tespit etmiştir. Temyiz Heyeti, ihtiyati tedbir talebinin de temelden yoksun olduğunu tespit etmiştir.
20. Başvurucular bu süreçte bir kez daha Uzmanlaşmış Heyet nezdinde dava açıp ihtilaflı mülkün mülkiyetiyle ilgili iddialar ile makul bir süre içerisinde adil ve tarafsız yargılanma hakkıyla ilgili iddialar ortaya atmışlardır.
21. Uzmanlaşmış Heyet 16 Eylül 2014 tarihinde çıkardığı SCC-08-0151 sayılı kararla başvurucuların dava dilekçesini kabul edilmez olarak reddetmiştir. Uzmanlaşmış Heyet karar gerekçesinde diğerlerin yanı sıra başvurucuların duruşmaların ertelenmesini talep ederek kasıtlı olarak sürecin uzamasına sebep olduklarını, dava dilekçesinde taleplerini açıkça belirtmemişler ve tüm yargılama süreci boyunca karşı tarafla eşit şekilde onların yararına olacak delilleri sunma imkânı verildiği belirtmiştir.
22. Başvurucular Uzmanlaşmış heyetin yukarıda mezkûr kararına karşı itiraz başvurusunda bulunmuşlardır.

23. Temyiz Heyeti 10 Ekim 2015 tarihinde çıkardığı AC-I-14-A0001 sayılı kararla başvuruçuların itiraz dilekçesini temelden yoksun bularak reddetmiş ve Uzmanlaşmış Heyetin kararını onamıştır. Temyiz Heyeti Uzmanlaşmış heyetin gerekçesini, başvuruçuların dava dilekçesinde taleplerini açıkça belirtmedikleri, kasıtlı olarak süreci uzattıkları ve müdahil tarafların eşitliği ilkesine riayet edildiği tespitiyle onamıştır.

Başvuruçuların İddiaları

24. Başvuruçular şu iddiayı ileri sürmüşlerdir: *Davacı tarafın görüşüne göre ilk derece mahkemesi davacıların Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 102. madde 3. fıkrasıyla güvence altına alınan haklarını ihlal etmiştir. Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 3. madde 2. fıkra hükmü ve Çekişmeli Yargılama Usulü Kanununun 106. madde 4 ve 5. fıkralarıyla güvence altına alınmış haklarına riayet etmek yerine, dayanaksız ve rastgele tespitlerle, hüküm yerine kararlar, yargılamanın başlamasından 6 yıl geçtikten sonra dava dilekçesinin kabul edilmez olduğunu tespit etmiştir.*
25. Başvuruçular devamında şunu ileri sürmüşlerdir: *... İhmaller süreçler karmaşıklaştırılarak yapılmıştır. Öyle ki talep sürekli sürüncemede bırakılmış ve davacıdan murisin yasal mirasçısı olduklarını iddia eden davacıların sayısının belirlenmesi talep edilmiştir. Bunu, ilk derece mahkemesi esasa ilişkin kararın çıkarılmasını önlemek amacıyla, kasıtlı olarak yaptığı söylenebilir. Bunu dışında davacılar tarafından teftiş ve jeodezi uzmanlarının katılımıyla mülkün hangi kısmının serbest olduğu ve davacılar iade edilebileceğinin tespit edilmesi talep edilmiştir. Zira mülkün bir kısmında hayret verici bir şekilde inşaat işleri devam etmekteydi. Karakteristik olan husus, davacıların kendi babaları ve dedelerinden miras kaldığını iddia ettikleri parsellerin 37,00 €/ar fiyatıyla devredildiği ve imtiyazlı alıcı aynı toprağı 20.000 – 30.000 €/ar fiyata satmış olmasıdır. Bunun için bir yorum gerekmez.*

Başvurunun Kabul Edilirliği

26. Mahkeme öncelikle Anayasada belirtilmiş ve Kanun ile İchtüzükte ayrıntıları verilmiş olan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini değerlendirmek durumundadır.
27. Mahkeme bu anlamda Anayasa'nın 113.7 fıkrasına atıfta bulunur. Fıkra şöyledir:

Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.

28. Mahkeme ayrıca Kanunu 49. maddesine de atıfta bulunur. Madde şöyledir:

İstem dört (4) ay bir süre içerisinde sunulur. Süre, müracaatta bulunan kişiye mahkeme kararının teslim edilmesi gününden itibaren başlar...

29. Mahkeme devamında içtüzüğün 27 (3) (4) ve 36 (1) (c) kuralına atıfta bulunur. Kural şöyledir:

Kural 27
Zaman Aralığının Hesaplanması

Anayasa, Kanun ve bu İçtüzükte belirlenen zaman aralığı aşağıdaki gibi hesaplanır:

(...)

(3) Zaman aralığı ay hesabına göre hesaplandığında olayın veya fiilin meydana geldiği aydan sonraki ayın aynı gününde veya uygun olması durumunda müteakip ayın birinci günün bitiminde biter.

(4) Zaman aralığı ay ve gün hesabına göre hesaplandığında önce tam ay, daha sonra da günler hesaplanır.

Kural 36

(1) Mahkeme başvuruları yalnız şu hallerde görüşebilir:

(...)

c) Başvurucuya nihai etkin hukuki çözüm teslim edildikten sonra başvurunun dört ay içerisinde teslim edilmesi durumunda;

30. Mahkeme mevcut başvuruda itiraz konusu kararın başvuru sahiplerinin temsilcisine 31 Ekim 2015 tarihinde teslim edildiğini, Mahkeme'ye yapılan başvurunun ise 3 Mart 2016 tarihinde teslim edilmiş olduğunu ve bahse konu başvurunun dört (4) aylık süre geçtikten sonra teslim edildiğini tespit etmiştir.
31. Mahkeme, Kanununun 49. maddesi ve İçtüzüğün 36. kuralı (1) c) kuralında belirtilen dört (4) aylık sürenin amacının Anayasayla ilgili davaların makul bir süre içerisinde görüşülmesini sağlayacak ve önceki kararların sürekli bir şekilde itiraza açık olmadığını ortaya koyacak şekilde hukuki güvenlik sağlamak olduğunu tespit etmiştir (bkz. *O'Loughlin ve diğerleri v. Birleşik Krallık*, başvuru No: 23274/04, AİHM, 25 Ağustos 2005 tarihli kararı ve ayrıca bkz. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, 17 Mart 2014 tarihli kabul edilmezlik kararı, 24. paragraf).
32. Mahkeme bunun dışında dört (4) aylık sürenin, başvuru sahiplerinin kararı daha sonra teslim almış olabilme ihtimalinden bağımsız olarak, başvuru sahiplerinin avukatının itiraz konusu kararı teslim aldığı tarihten itibaren işlemeye başladığını belirtmek ister (bkz. örneğin, *Hatip Çelik v. Türkiye*, AİHM, başvuru No: 52991/99, 23 Eylül 2004 tarihli karar).
33. Mahkeme, temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına ilişkin başvurularının Kanununun 49. maddesi ve İçtüzüğün 36. kuralı (1) c) bendinde belirtilen dört (4) aylık yasal süre içerisinde teslim edilmesine dikkat etme yükümlülüğünün başvuru sahiplerinin kendilerine veya onların temsilcilerine ait olduğunu belirtmek

ister. (bkz. *Mocanu ve diğçerleri v. Romanya*, [DHM], 10865/09, 45886/07 ve 32431/08 numaralı başvurular, 17 Eylül 2014 tarihli karar, 263-267. paragraflar).

34. Sonuç olarak Mahkeme, Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Kanunun 49. maddesi ve İçtüzüğün 36. kuralı (1) c) bendi uyarınca yapılan bu başvurunun süresi geçmiş olduğunu ilan etmesi gerekir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Kanun'un 49. maddesi ve İçtüzüğün 36. kuralı (1) c) bendi uyarınca Kosova Anayasa Mahkemesi'nin 14 Haziran 2016 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

I. Başvurunun kabul edilmez olduğunun İLANINA,

II. Kararın taraflara TEBLİĞ EDİLMESİ,

Kanunun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.

III. İşbu kararın derhal yürürlüğe gireceğine

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Bekim Sejdiu

Arta Rama-Hajrizi